

HODNOCENÍ PŘEDNÁŠKY PRO ODBORNOU VEŘEJNOST

Masarykova univerzita	
Fakulta	Filozofická
Obor řízení	Obecná a diachronní lingvistika
Uchazeč	doc. PhDr. Ludmila Veselovská, Dr., M.A..
Datum přednášky	15.6.2022
Téma přednášky	Taxonomie jazyků s nulovým podmětem: postavení češtiny
Přítomno posluchačů	Prezenčně: 13
(počet)	Online: 23
Pověření hodnotitelé	prof. RNDr. Václav Blažek, CSc. (Masarykova univerzita)
(členové komise)	prof. PhDr. Petr Karlík, CSc. (Masarykova univerzita)
	Prof. Dr. phil. habil. Emeritus Peter Kosta, Ph.D. (univerzita Postupim)
	prof. dr. Eva Hajičová, DrSc. (Karlova univerzita)
	prof. Jamal Ouhalla, PhD. (University College Dublin)

Přednáška pro odbornou veřejnost v řízení pro jmenování profesorem proběhla 15. 6. 2022.

V úvodní části své přednášky (Power Point prezentace) kandidátka nejprve charakterizovala základní pojmy spojené s tématem. Představila současnou funkční (morfológickou) typologii jazyků s nulovým podmětem na příkladu taxonomie užitá v souborném atlase zahrnujícím přes 700 jazyků (viz *The World Atlas of Language Structures* on line). Příklady doložily rozmanité formy realizace podmětu v jazycích z různých jazykových skupin: subjekty realizované zájmenem, klitikou, afixem, atd. Kandidátka ukázala, že tato klasifikace (především jasná definice výše uvedených jednotek) závisí na konkrétním vývoji teoretického rámce a podrobném studiu konkrétního jazyka. V další části přednášky kandidátka popsala přístup k nulovým podmětům v rámci generativní gramatiky. Stručně zmínila vývoj od 80. let, kdy v tradici teorie řízení a vázaní (Noam Chomsky, *Lectures on Government and Binding*, 1981) byl podmět v pozici strukturního subjektu určité věty v jazycích pro-dropových lexikálně nerealizován jako default možnost (*pro-drop* je původní terminologie Davida Perlmuttera 1971, převzata Luigi Rizzim 1982), tj. vynechán (např. v češtině, ve většině románských jazyků až na francouzštinu), zatímco v jazycích s lexikálním podmětem (angličtina, němčina, francouzština) se musí overtně realizovat. V tomto modelu se teoretická diskuze opírala o otázky řízenosti a licensování takové nulové kategorie. Dále kandidátka podrobněji rozebrala jeden ze současných přístupů v rámci teorie Minimalismu (případně Distribuční morfologie), v němž je derivace větné struktury založena na existenci konkrétních gramatických rysů umístěných v rámci rozšířené projekce. Dalším rozdílem oproti předchozí fázi vývoje je to, že Minimalismus (a v jeho rámci Distribuční morfologie) přistupují k morfologii jako k relevantnímu signálu existujících rysů a vztahů. Navíc, hypotéza popisující derivaci nulových subjektů v 21. století vychází z podrobnějšího studia většího množství jazyků s různými typy nulových podmětů a snaží se tedy integrovat (v ideálním případě vysvětlit) větší množství dat a poznatků. S odkazem na tzv. klastr vlastností spojených s nulovými podměty kandidátka ukazuje, že čeština je jazyk s „konzistentně“ nulovými subjekty, protože splňuje všechny vlastnosti tohoto makro-parametrického klastru. Minimalistická teorie předpokládá derivaci struktur na základě potřeby saturace rysů. V případě nulových podmětů jde o saturaci rysů hlavy Mod/T v horní periférii predikátu a tato saturace je podmíněna dvěma vztahy shody

(Agree) (i) nominální rysy [φ] jsou nastaveny ve vztahu k podmětu (zpravidla nominální struktury, v aktivním kontextu v pozici agentu) a (ii) rys specifičnosti [D] je saturován ve vztahu k tematickým rysům v rámci rozšířené projekce spojené s informační strukturou. V závěrečné části své prezentace kandidátka ukázala, že některá česká data dokazují, že dva výše popsané vztahy mohou být realizovány odděleně a komplexní morfologie české shody tedy podporuje 2 výše nastíněnou hypotézu. Současně zmínila proměny přístupu generativního teoretického rámce k existenci vztahu morfologie a informační struktury. Tyto změny vedly k dnes již standardnímu použití struktur obsahujících funkční hlavy přímo definované jako lokace rysů spojených s větným dynamismem. Analýzy využívající tzv. Distribuční morfologii (plus alternativně existující teoretické návrhy jako např. Minimalismus, Radikální minimalismus) současně umožnily, aby byla pro rozvoj generativního modelu analyzována také data z jazyků s rozvolněným slovosledem a bohatou flexí. Ve své přednášce uchazečka přesvědčivě demonstrovala svůj dokonalý přehled o aktuální primární i sekundární literatuře, na kterém staví své vlastní originální závěry, jež jsou lingvistickou obcí všeobecně přijímány. Současně její přednáška prokázala, jak zkušenou je přednášející a současně inspirující vysokoškolskou pedagožkou. V navazující diskusi zaznělo hned několik dotazů, na které kandidátka suverénně odpověděla. Přítomno bylo 13 přímých účastníků a 3 externí, spojení online.

Závěr

Přednáška doc. PhDr. Ludmily Veselovské, Ph.D., „Taxonomie jazyků s nulovým podmětem: postavení češtiny“, přednesená v rámci řízení ke jmenování profesorem, **prokázala** dostatečnou vědeckou kvalifikaci a pedagogickou způsobilost uchazeče, standardně požadovanou v rámci řízení ke jmenování profesorem v oboru obecná a diachronní lingvistika.

Přednáška pro odbornou veřejnost v řízení pro jmenování profesorem proběhla v Brně 15.6. 2022.

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

prof. PhDr. Petr Karlík, CSc.

Prof. Dr. phil. habil. Emeritus Peter Kosta, Ph.D.

prof. dr. Eva Hajičová, DrSc.

prof. Jamal Ouhalla, PhD.